



Vlaams
Parlement

stuk **1110** (2010-2011) – Nr. 2
ingediend op 20 september 2011 (2010-2011)

Nota van de Vlaamse Regering

Voortgangsrapport 2010 Vlaams Actieplan Armoedebestrijding

ingediend door mevrouw Ingrid Lieten,
viceminister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen,
Media en Armoedebestrijding

Gedachtewisseling

Verslag

namens de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand
uitgebracht door mevrouw Yamila Idrissi

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Mark Demesmaeker.

Vaste leden:

mevrouw Karin Brouwers, de heren Tom Dehaene, Paul Delva, Eric Van Rompuy;
de heren Erik Arckens, Wim Van Dijck, Joris Van Hauthem;
de dames Ann Brusseel, Gwenny De Vroe;
de dames Mia De Vits, Yamila Idrissi;
de heren Mark Demesmaeker, Willy Segers;
de heer Boudewijn Bouckaert;
de heer Luckas Van Der Taelen.

Plaatsvervangers:

de heren Ludwig Caluwé, Jan Laurys, Johan Sauwens, Koen Van den Heuvel;
de dames Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, Gerda Van Steenberge, Linda Vissers;
mevrouw Irina De Knop, de heer Sven Gatz;
mevrouw Else De Wachter, de heer Marcel Logist;
de heer Lieven Dehandschutter, mevrouw Tine Eerlingen;
de heer Peter Reekmans;
de heer Hermes Sanctorum.

Toegevoegde leden:

de heer Christian Van Eyken;
de heer Karim Van Overmeire.

Stukken in het dossier:

1110 (2010-2011) – Nr. 1: Actieplan

INHOUD

1. Toelichting door mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding.....	4
2. Bespreking	9
Gebruikte afkortingen	17

De Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand behandelde het voortgangsrapport Vlaams Actieplan Armoedebestrijding, ingediend door mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, op 15 juni 2011. Meer bepaald werd er gefocust op de armoedeproblematiek in Brussel.

1. Toelichting door mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding

De *minister* geeft eerst een algemene toelichting bij het voortgangsrapport. Daarna focust ze op de situatie in Brussel.

Algemeen

In het regeerakkoord is armoedebestrijding als topprioriteit opgenomen. Ook in de doelstellingen van het Pact 2020 staat armoedebestrijding vooraan. Daarvoor heeft de Vlaamse Regering een Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA) opgemaakt. Het actieplan is een geïntegreerd document waarbij alle ministers betrokken zijn. Er was afgesproken om snel een voortgangsrapportage te maken om te bekijken waar het actieplan verdiept en versneld kon worden. Naar aanleiding van de begrotingsopmaak 2012 is het actieplan van naderbij bekeken. Als resultaat van de voortgangsrapportage heeft de regering enkele weken geleden beslist het actieplan bij te sturen.

In het VAPA zijn vier horizontale doorbraken en negen sociale grondrechten opgenomen. 194 acties worden opgelijst. De Vlaamse Regering keurde het VAPA goed op 9 juli 2010. Het is op 19 oktober 2010 in het Vlaams Parlement besproken, namelijk in de commissie bevoegd voor armoedebeleid.

De wettelijke basis voor het voortgangsrapport is het Besluit van de Vlaamse Regering over armoedebestrijding (artikel 4, §1). Het voortgangsrapport bevat een globaal tableau van de acties en de maatregelen, de actiefiches en een jaarverslag van de werking van het permanent armoedeoverleg over de verschillende departementen heen.

Er werd voor geopteerd om het armoedebestrijdingsbeleid structureel te verankeren in alle samenwerkingen en de nodige instrumenten te voorzien. Er is een horizontaal permanent armoedeoverleg (HPAO) (over alle departementen heen), en een verticaal permanent armoedeoverleg (VPAO) (in de beleidsdomeinen zelf en de agentschappen). Heel wat departementen en administraties werken nu met ervaringsdeskundigen. Er is ook voor gezorgd dat iedere minister in zijn beleidsbrief aandacht besteedt aan armoedebestrijding. Ook in de beheersovereenkomsten met de agentschappen moeten doelstellingen voor armoedebestrijding vooropgesteld worden.

Wat is er op een half jaar bereikt en welke acties zijn effectief opgeleverd?

- Mensen in armoede is een van de prioritaire doelgroepen in het voorrangbeleid in de kinderopvang. Dat is zo meegenomen in de beleidsdocumenten en het ontwerp van decreet kinderopvang van minister Jo Vandeuren bevoegd voor Gezin;
- de financiële drempels in het onderwijs zijn verder aangepakt, bijvoorbeeld de uitbreiding van de studiefinanciering van cursisten hoger beroepsonderwijs (HBO) of diplomagerichte opleiding tweedekansonderwijs;
- er is bijzondere aandacht gekomen voor jonge werkzoekenden via het jeugdwerkplan;
- er werd een begeleidingsaanbod uitgewerkt voor ondernemers en landbouwers in moeilijkheden;

- decreetwijzigingen werden doorgevoerd om sociale woningbouwprojecten vlotter te realiseren;
- afgesproken werd om de schuldafbouw via budgetmeter meer geleidelijk te laten verlopen;
- minimumlevering van aardgas wordt gegarandeerd, zeker tijdens de wintermaanden;
- meer mensen kunnen een beroep doen op het Steunpunt Vakantieparticipatie om op vakantie te kunnen gaan;
- er is een groeipad voorzien van 440 voltijdsequivalenten in sociale werkplaatsen en lokale diensteneconomie;
- er wordt een conferentie eerstelijnsgezondheidszorg georganiseerd met aandacht voor toegankelijkheid.

Welke acties moeten in 2011 opgeleverd worden?

- De Vereniging waar armen het woord nemen (VWAWN) wordt geëvalueerd. Meer en meer is de vereniging een structureel instrument in het beleid; er wordt bekeken hoe ze kan worden erkend en gesubsidieerd;
- er komt overleg met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk (SAW) over de subsidiëring van de schuldbemiddeling, in het bijzonder de samenwerking in de kwaliteitsbewaking. Er is een evaluatie bezig die in concrete afspraken moet uitmonden;
- de link tussen integratie- en armoedebestrijdingsbeleid moet verder uitgebouwd worden;
- de zoro-projecten (dorpsnetwerken voor zorg in een rurale omgeving) worden ondersteund;
- blijvende aandacht voor vorming en sensibilisering, bijvoorbeeld in de cultuur-, jeugd- en sportsector;
- de evaluatie van het Participatiedecreet;
- het decreet Kinderopvang met belangrijke bepalingen over prioriteit aan mensen in armoede;
- de rondetafel Kinderarmoede heeft reeds plaatsgevonden op 24 maart 2011. Die is uitgemond in heel wat acties, om te komen tot een specifiek actieplan Kinderarmoede dat in 2011 nog aan de Vlaamse Regering wordt voorgelegd;
- verdere uitbouw van het Steunpunt Vakantieparticipatie;
- verdere ondersteuning van TAO (team voor advies en ondersteuning) met het oog op verankering binnen de lokale diensteneconomie;
- minstens 300 geïntegreerde trajecten naar werk voor mensen in armoede bijkomend realiseren in 2011;
- uitrol van een actieplan werk voor (ex-)gedetineerden;
- specifiek aanbod voor gefailleerde ondernemers;
- uitbreiding van het huursubsidiestelsel om mensen op de wachtlijsten deels te vergoeden voor de huurkost;
- proefprojecten wonen-welzijn om specifieke aandacht voor armen uit te werken;
- dakisolatieplan voor kwetsbare doelgroepen;
- evaluatie van de sociale openbardienstverplichtingen.

De minister heeft een tussentijds rapport opgemaakt voor de regering. De vinger werd op de wonde gelegd. In 2010 werden onvoldoende acties uitgevoerd. Er moet versneld en verdiept worden. Er werden prioriteiten afgesproken binnen de regering. Ook in het kader van ViA is armoede een topprioriteit voor de Vlaamse Regering. Hoe wil men dat bereiken? Er moet extra ingezet worden op prioriteiten waarover consensus is binnen de regering en die gebaseerd zijn op voorstellen uit onder andere de Sociaal-Economische Raad voor Vlaanderen (SERV) en het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen. De minister wil bijzondere focus leggen op kinderarmoede in opvolging van de ViA-rondetafel Kinderarmoede.

De volgende prioriteiten werden goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 29 april 2011:

- realisatie van de armoedetoets: bij elke aan de regering voorgelegde regelgeving moet preventief worden nagegaan of ze de situatie van mensen in armoede verbetert of verslechtert;
- automatische toekenning van rechten; vaak hebben personen in armoede recht op bepaalde tegemoetkomingen, maar ze krijgen ze niet door de bureaucratie, omdat ze ontmoedigd zijn enzovoort. Doel is die rechten deels automatisch toe te kennen als ze in een bepaalde situatie verkeren;
- verdere verdieping en uitbreiding van de wijkgezondheidscentra. Armen zien vaak af van raadpleging van de dokter wegens betalingsmoeilijkheden;
- verder werken aan netwerkvorming voor hulpverleners. Heel wat initiatieven zijn aan de basis gegroeid;
- na de kostenbeheersing in het lager onderwijs zal er werk gemaakt worden van kostenbeheersing in het secundair onderwijs. Dit is een bijzondere vraag van mensen in armoede, zeker voor technische opleidingen die vaak bijzondere kosten voor de ouders met zich mee brengen;
- projecten opzetten ter verhoging van de armoedekennis bij opleidingsverstrekkers. Ook bij hulpverleners leven nog vooroordelen, wat leidt tot een inefficiënte aanpak;
- projecten rond onderzoeksvalorisatie. De voorbije tien jaar in Vlaanderen werden heel wat initiatieven aan de basis op projectmatige basis gesubsidieerd. Er moet meer ingezet worden op evaluatie van de projecten en inbedding in de reguliere werking;
- er moet gewerkt worden aan het aanbod van schuldhulpverlening;
- de automatische huursubsidie;
- duurzame toeleiding naar de arbeidsmarkt. Er is ervaring opgebouwd rond werk/welzijnstrajecten, arbeidszorg, meer jobs in buurtontwikkelingsdiensten en wegwerken werkloosheidsvallen;
- de invulling van de Vlaamse vrijetijdskaart;
- inzoomen op gekleurde armoede. Het jaarboek armoede zal in 2011 volledig gewijd zijn aan gekleurde armoede. De wetenschappelijke input wordt in september ingewacht.

De minister heeft aan de leden van de Vlaamse Regering gevraagd om bij de begrotingsopmaak 2012 de inspanningen inzake armoedebestrijding en de realisatie van concrete VAPA-maatregelen zichtbaar te maken. Enerzijds is er geopteerd voor een geïntegreerd armoedebeleid, dus geen parallelcircuit maar mee opgenomen in de diverse beleidsdomeinen, anderzijds is het daardoor weinig zichtbaar in de begroting welke inspanningen er per beleidsdomein gedaan worden. In de begroting 2012 wordt dat meer zichtbaar gemaakt.

Het is de bedoeling halfweg de legislatuur het VAPA en de actiefiches bij te sturen (niet alle actiefiches zijn nu al SMART geformuleerd). De minister wil ook verder inzetten op

extra concretisering en de prioriteiten. Dat betekent niet dat de andere actiepunten mogen ‘verwateren’, maar de prioriteiten moeten naar voren geschoven worden. Er wordt werk gemaakt van een geïntegreerd actieprogramma Kinderarmoede (elke Vlaamse minister is betrokken). Volgens de cijfers doet Vlaanderen het inzake armoede niet zo slecht binnen Europa, maar de trend is negatief wat kinderarmoede betreft. De kinderarmoede stijgt. Het is een hypotheek op de toekomst.

Samen met de provinciale besturen worden medio september provinciale rondes georganiseerd over de lokale aanpak van kinderarmoede. Bij de gemeenten en OCMW’s zijn heel wat goede voorbeelden te halen. De minister wil de maatschappelijke betrokkenheid bij het armoedebelief verhogen op alle niveaus: op Vlaams niveau, de gemeenten, de OCMW’s, de provincies, het federale niveau, de verenigingen enzovoort (besluit van de Vlaamse Regering, artikel 4, §2).

Brussel

– De cijfers

De minister gaat verder in op de situatie in Brussel. De cijfers die de minister recent langs verschillende kanalen bereikten, zijn verontrustend. Zo wijzen de cijfers van de Vlaamse Armoedemonitor en de Vlaamse kinderarmoedecijfers er op dat armoede nog significant aanwezig is in de samenleving. Wanneer men dan de specifieke context van Brussel bekijkt, moet men vaststellen dat de situatie hier heel wat problematischer is.

De minister overloopt kort een aantal vaststellingen: Brussel is het gewest met het hoogste percentage van de bevolking dat onder de armoedegrens moet leven. Er is ook een grote groep aanwezig van mensen die afhankelijk zijn van een vervangingsinkomen of bijstandsuitkering hetgeen eveneens een indicator is voor het aantal mensen dat met een beperkt inkomen moet toekomen. Daarnaast wordt Brussel eveneens gekenmerkt door een grote aanwezigheid van bepaalde groepen die onderhevig zijn aan een verhoogd armoederisico. Voorbeelden hiervan zijn mensen van allochtone afkomst en mensen/kinderen in een huishouden zonder arbeid. Er stellen zich derhalve significante problemen met betrekking tot de sociale grondrechten. Zo is er een grote groep (26,3%) voor wie de toegang tot gezondheidszorg problematisch is, voor wie een degelijke huisvesting geen evidentie is (eind 2009 stonden er 36.867 huishoudens ingeschreven op de wachtlijst voor een sociale woning) of voor wie het vinden van een kwaliteitsvolle, duurzame job een uitdaging vormt (de werkloosheidsgraad in Brussel lag in 2009 tussen 14,0% en 17,6%, hetgeen dubbel zo hoog is als het nationaal percentage).

Maar wat vooral verontrustend is en echt wel moet aanzetten tot actie is de situatie van de kinderen en jongeren in Brussel. Zo ligt het percentage van de geboortes in kansarme gezinnen in 10 van de 19 Brusselse gemeenten boven 10% met verschillende uitschieters boven 20 en zelfs 30%. Algemeen ligt dit percentage van geboortes in kansarme gezinnen op 20,89% hetgeen hallucinant hoog is. Wanneer men het streefdoel van Pact 2020 hiertegenover zet, namelijk 3,8%, beseft men hoe zwaar de problematiek is. Bijkomend groeit iets meer dan een derde van de Brusselse kinderen en jongeren op in een huishouden zonder inkomen uit werk. Daarnaast heeft de helft van de Brusselaars in het eerste jaar secundair onderwijs minstens 1 jaar schoolse vertraging. Bijkomend wordt Brussel gekenmerkt door een sterke demografische groei en een verjonging van haar bevolking zodat men gerust kan stellen dat het vijf voor twaalf is wat betreft de situatie van kinderen en jongeren. Een andere verzwarende omstandigheid is de grote instroom van ‘nieuwkomers’ waarbij het de humanitaire taak van de overheid is om erop toe te zien dat zowel de volwassenen maar zeker ook de kinderen een menswaardig bestaan kunnen leiden en de nodige kansen krijgen om zich ten volle te ontplooien en te ontwikkelen.

– *De start van het Brussels overleg*

Men mag niet meer blind blijven voor deze dramatische situatie die nog verder dreigt te escaleren en derhalve moet ook ingezet worden op een integrale aanpak van de armoede in Brussel. Deze integrale aanpak vereist vooreerst dat er overleg komt met het hoogste niveau uit Brussel en dat samen geanalyseerd wordt waar knelpunten liggen en waar complementair werk gemaakt kan worden van de aanpak van armoede. In deze context kan de minister meedelen dat conform het 'Protocol gesloten tussen de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en de colleges van de drie Brusselse gemeenschapscommissies inzake het armoedebeloid' en de VAPA-actie 38 rond het opstarten van gesprekken met Brussel er voorzien is in de oprichting van een permanente interkabinettenwerkgroep (PIKW) die als opdracht heeft het voorbereiden en opvolgen van de gezamenlijke beleidsnota Armoedebestrijding in Brussel, van het tweejaarlijks gewestelijk armoederapport, van het tweejaarlijks verslag van het federale Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting, en van het Brussel-luik van het tweejaarlijks Nationaal Actieplan Sociale Insluiting. Aangezien de Vlaamse Gemeenschap meerdere bevoegdheden uitoefent in Brussel die cruciaal zijn voor de preventie en bestrijding van armoede, zal de minister eveneens deel uitmaken van deze PIKW, samen met onder meer de Brusselse ministers Grouwels en Huytebroeck. Op deze manier is er dus een permanent armoede-overleg mogelijk over de verschillende gemeenschappen heen waarbij de noodzaak van een integrale aanpak alle eer wordt aangedaan. Deze PIKW werd recent opgestart en moet officieel voor de eerste keer nog samenkomen. Op kabinetsniveau is het overleg evenwel al opgestart.

– *Opstart interfederaal overleg*

Daarnaast is er op initiatief van de minister binnen de Interministeriële Conferentie (IMC) Maatschappelijke Integratie de permanente interfederale IKW armoedebestrijding opgestart. Hierdoor kan op een globale manier gekomen worden tot een constante afstemming van het beleid inzake bestrijding van armoede. Op deze manier zal Vlaanderen ook veel meer betrokken worden bij federale initiatieven en zal er ook een uitwisseling kunnen zijn van de knowhow en goede praktijken. Via deze weg wordt ook VAPA-maatregel 36 geoperationaliseerd die vooropstelde dat er gesprekken met de federale overheid zouden opgestart worden om te komen tot een permanente interfederale IKW Armoedebestrijding. In het kader van de bestrijding van armoede in Brussel kan dit ook een enorm belangrijk forum zijn om werk te maken van een aanpak die alle bevoegde niveaus betreft en die het mogelijk maakt om werk te maken van een efficiënt, complementair beleid vanuit de verschillende bevoegde niveaus.

– *Op het terrein*

Het kan echter niet de bedoeling zijn om de Vlaamse inbreng enkel vanuit dit opzicht te zien. De Vlaamse Regering wil ook op het terrein werk maken van een samenwerking en afstemming, rekening houdende met de bestaande structuren en bevoegdheidsverdeling. In de praktijk zal dit twee implicaties hebben: enerzijds hanteert de Vlaamse Regering de visie dat ze alles in het werk moet stellen om vanuit Vlaanderen het Brussels beleid mee te ondersteunen en mee de knowhow aan te leveren die Vlaanderen heeft in het kader van het Vlaams armoedebestrijdingsbeleid. Op deze manier kunnen Vlaanderen en Brussel een perfect complementaire rol spelen waarbij ze elkaar versterken in een efficiënte aanpak van de armoedebestrijding. Daarnaast kan deze samenwerking ook de andere richting uitgaan en kan Vlaanderen leren uit de Brusselse praktijk en aanpak.

Anderzijds wil de regering ook mee initiatieven ondersteunen en op het terrein zelf ook proberen bij te dragen tot de terugdringing van de armoede in de hoofdstad. Zo bestaan er al heel wat domeinen en initiatieven waar Vlaanderen zijn bijdrage levert. Voorbeelden hiervan zijn: samenwerking met verenigingen waar armen het woord nemen in Brussel, inzetten op vakantieparticipatie voor mensen die in armoede leven, de begeleiding

en ondersteuning van (grotere) dakloze gezinnen vanuit de CAW's, investeringen in het Brussels onderwijs via onder meer extra middelen voor het capaciteitsprobleem, het concept 'Brede School' en het project 'School in de buurt – buurt in de school' en daarnaast eveneens de ondersteuning van een aantal initiatieven zoals het Huis voor Gezondheid, het Huis van het Nederlands enzovoort.

Een prachtig voorbeeld van een efficiënte aanpak is de complementaire rol die de respectievelijke focussen inzake armoedebestrijding kunnen opleveren. Zo legt Vlaanderen sterk de focus op kinderarmoede waarbij het zich richt op de jongste leeftijd van nul tot drie jaar. Rekening houdend met de huidige demografische situatie en de verwachte bevolkingsgroei is dit meer dan noodzakelijk. Anderzijds wil men vanuit Brussel sterk de nadruk leggen op jongeren. Deze twee pistes zijn perfect complementair en bieden de basis om werk te maken van niet enkel het terugdringen van de armoede maar vooral van het doorbreken van de vicieuze cirkel van de generatiearmoede. Dit betekent natuurlijk evenwel niet dat men de andere groepen uit het oog verliest.

Ook de prioriteiten die in het kader van de versnelde uitvoering van het VAPA naar voren zijn geschoven, kunnen hierbij van groot belang zijn. Zo is het, rekening houdende met de specifieke context van Brussel, zeker noodzakelijk om werk te maken van netwerkvorming tussen de verschillende hulpverlenende diensten, in te zetten op duurzame jobs en aandacht te hebben voor gekleurde armoede. Dit neemt natuurlijk niet weg dat ook werk gemaakt moet worden van alle andere maatregelen, in overleg met de Brusselse ministers. De minister is er echter van overtuigd dat belangrijke stappen gezet zijn door het opstarten van de werkgroep. Ze ziet dit als een beginpunt van wat een belangrijke impact zal kunnen hebben op het terugdringen van de armoede in de samenleving.

2. Bespreking

Mevrouw *Ann Brusseel* is zeer tevreden dat er werk gemaakt wordt van armoedebestrijding. Het is een absolute noodzaak, zeker voor Brussel. Het lid stelt eerst een aantal algemene vragen, daarna specifieke over Brussel.

Mevrouw Ann Brusseel vindt het essentieel dat er bijzondere aandacht besteed wordt aan kinderen in armoede, en dit op verschillende beleidsniveaus. In verband met de kostenbeheersing van onderwijs werd de maximumfactuur ingevoerd. De Vereniging waar armen het woord nemen vraagt dat dit ook in het secundair onderwijs zou worden ingevoerd. Spreekster vindt absoluut dat in het onderwijs aandacht moet uitgaan naar de armoedeproblematiek. Het is wel spijtig vast te stellen dat de culturele, extra-murosactiviteiten op school enorm afgenomen zijn. Daar moet iets aan gedaan worden, vindt het lid. Men blijft arm als men niet de kans krijgt om aan van alles te participeren en met allerlei zaken kennis te maken. Culturele beleving is zeer belangrijk. Armoede is ook een psychologische kwestie. Het concept 'Brede School' kan een oplossing zijn.

Anderzijds vindt spreekster ook dat in de lerarenopleiding dringend meer kennis over armoede moet worden opgenomen. De problemen van ouders in armoede moeten op school bespreekbaar zijn.

Mevrouw Ann Brusseel wil het verder hebben over samenwerking tussen scholen, leidinggevend op de werkvloer, leerkrachten enzovoort, over wat armoede betekent. Is daar interesse voor bij de bedrijven? Een kennisplatform is positief, maar zullen de beleidsmaatregelen ook een emancipatorisch effect hebben? Hoe zal men dat meten? Een voorbeeld is het nagaan van het bereik van pilootprojecten op het platteland. Het bereik is een ding, maar ontsnappen de mensen daarmee ook aan de armoede?

Verder wenst het lid graag het tijdspad te kennen voor de automatische toekenning van rechten.

In grootsteden, vooral in Brussel, dreigt een groot tekort aan kinderopvang. Er werd reeds over gediscussieerd met minister Jo Vandeuren, bevoegd voor Gezin, maar daaruit blijkt dat er onduidelijkheid is over de exacte cijfers. Kan de minister de juiste cijfers geven?

Een ander aspect van armoedebestrijding waar Open Vld veel belang aan hecht, is de begeleiding van gefailleerde zelfstandigen. Een goede begeleiding kan hen helpen uit de spiraal van armoede te geraken. Besteedt de vzw Zenitor ook aandacht aan de allochtone zelfstandigen? De kleine allochtone ondernemers zijn in Brussel zeer belangrijk.

Het actieplan voor jongeren heeft niet echt een timing, leest mevrouw Brussel in de voortgangsrapportage. Men wil voorkomen dat ze in de thuisloosheid terechtkomen. Dat is in Brussel vaak het geval. Worden de steden betrokken bij het realiseren van die doelstelling? Is er voldoende capaciteit in de welzijnszorg ook in de steden? Er zou een vooronderzoek 'Kenmerken en hulp- en dienstverleningsbehoeften van maatschappelijk kwetsbare jongeren' opgeleverd zijn. Wat zijn de conclusies van dat vooronderzoek?

De minister zal overleg plegen met de verschillende Brusselse actoren. De IKW zal 'binnenkort' bijeenkomen. Wanneer juist? Is er een tijdsplan vastgelegd voor verdere vergaderingen en beslissingen?

Het lid vernam verder graag meer over de stand van zaken van de armoedetoets. Die zou in 2011 worden uitgewerkt en als proefproject in enkele beleidsdomeinen worden geïmplementeerd.

In 2010 en 2011 worden de erkenning en subsidiëring van de VWAHWN geëvalueerd. Ook daarvan vernam mevrouw Brussel graag de stand van zaken.

Zijn de gesprekken in de interfederale IKW Armoedebestrijding al gestart? In 2011 zou men enkel een overzicht maken van relevante thema's. Het lid vindt dat te weinig. Zo gaat men niet snel genoeg vooruit.

Specifiek voor Brussel heeft het lid vernomen dat de kindpremie en de hospitalisatiepremie uitgesteld zouden zijn omdat er binnen de meerderheid geen akkoord over bestaat. Klopt dat?

Mevrouw Brussel heeft ook gehoord dat er minder middelen voor onderwijs en opleidingen zouden uitgetrokken zijn voor (ex-)gedetineerden in Brussel dan voor (ex-)gedetineerden in Vlaanderen. Kan de minister dat bevestigen? Nochtans zijn onderwijs en opleiding cruciaal voor de reïntegratie van ex-gedetineerden in de maatschappij.

De minister werkt aan de uitbreiding van de wijkgezondheidscentra. Mevrouw Brussel vraagt zich af of dat ook voor Brussel geldt.

Kinderen in armoede moeten buiten de school niet alleen aan cultuur maar ook aan sport kunnen deelnemen. Het lid heeft een discussie gehad met minister Muyters bevoegd voor Sport over de sportfaciliteiten in Brussel. Bloso doet een en ander voor sport in Brussel, maar het staat belangen niet op gelijke voet met de inspanningen voor Vlaanderen. Waarom is er geen Bloso-centrum in Brussel? De VGC organiseert ook veel voor kinderen maar het kan nog beter, vindt het lid.

Mevrouw *Mia De Vits* onderstreept het belang van samenwerking in Brussel. Ze is dan ook verheugd over de permanente IKW naar aanleiding van het voornoemde protocol. Het lid vraagt wanneer de IKW samenkomt, of er al vorderingen zijn, een planning. Deze werkgroep is ook belast met de voorbereiding en opvolging van de gemeenschappelijke beleidsnota Armoedebestrijding. Wanneer is die beleidsnota te verwachten? Wordt ze ook in deze commissie besproken?

Het is het niet alleen belangrijk tot afstemming te komen tussen alle Brusselse partners maar ook tussen federale, gewest- en gemeenschapsbevoegdheden, beklemtoont mevrouw De Vits. Het lid hoopt dat dit aan bod kan komen in de interfederale IKW en dat het de bedoeling is goede voorbeelden uit te wisselen. De verschillende overheden kunnen van elkaar leren. Is er al werk geleverd in de interfederale IKW? Wat zijn de concrete pistes, welke concrete samenwerking wordt er op het terrein gerealiseerd?

De minister stelt terecht dat de vicieuze cirkel van de generatiearmoede doorbroken moet worden. Het aanpakken van kinder- en jongerenarmoede is dus zeer belangrijk. Spreester maakt even een zijsprong: de vroegere minister voor de Vlaamse Rand zei dat men de anderstaligen niet enkel moet stimuleren om Nederlands te leren, men moet ze ook aanklappen. Op het vlak van armoedebestrijding moet men hetzelfde doen. Men moet jongeren niet alleen stimuleren om naar school te gaan, men moet ze aanklappen. Een diploma is de eerste voorwaarde om aan een duurzame job te geraken. Het kan enkel lukken als men niet alleen het kind ondersteunt maar ook zijn omgeving, zijn gezin. Zijn daarvoor concrete maatregelen voorzien?

Tot slot moedigt mevrouw Mia De Vits de minister aan om verder te gaan met haar inclusief beleid. Men moet niet alleen oog hebben voor de financiële deprivatie van armen, maar ook voor onderwijs, werk, huisvesting, cultuur- en sportparticipatie.

De heer *Paul Delva* vraagt of de Brusselnorm gehaald wordt voor het armoedebeleid. Met andere woorden, gaat 5 procent van de middelen die Vlaanderen uitgeeft voor armoedebestrijding naar Brussel? Het lid stelt die vraag dikwijls voor andere gemeenschapsmateries. Op sommige domeinen wordt die norm gemakkelijk gehaald, op andere niet. Hoe gaat het kabinet of de administratie na of de Brusseltoets wordt uitgevoerd door de andere ministers in actieplannen, besluiten van de regering, decreten enzovoort? Ook dat verschilt nu van kabinet tot kabinet.

Het eerste deel van de toelichting van de minister gaat over maatregelen die zowel gemeenschaps- als gewestbevoegdheden behelzen. De gewestbevoegdheden zijn echter niet van toepassing op Brussel, merkt de heer Paul Delva op. De samenwerking tussen de Vlaamse Gemeenschap en de VGC is fundamenteel voor wat Vlaanderen in Brussel doet. Het lid vraagt hoe de samenwerking verloopt. In de Vlaamse Regering zijn eigenlijk drie ministers bevoegd voor het armoedebeleid in Brussel: de ministers bevoegd voor coördinatie van Armoedebestrijding, voor Brussel en voor Welzijn. Hoe verloopt die samenwerking tussen de drie ministers en hun kabinetten, en de drie administraties specifiek voor Brussel?

Het lid staat volledig achter het protocol tussen de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en de Brusselse Gemeenschapscommissies, en de IKW. Welke kabinetten zijn in de IKW vertegenwoordigd? Is de Franse Gemeenschap er ook bij? De federale overheid? Wie coördineert en stuurt aan? Hoe vaak komt de IKW bijeen?

De heer Paul Delva vindt het Steunpunt Vakantieparticipatie een interessant initiatief, omdat het mooi afgebakend en zuiver Vlaams beleid is en dus absoluut van toepassing kan zijn in Brussel zonder overleg met andere gemeenschappen. Naar verluidt zou slechts één OCMW (Ukkel) ingegaan zijn op het aanbod van het steunpunt. Hoe wordt het njet van de andere achttien OCMW's aangepakt? Het is spijtig dat armen daardoor een kans op vakantie mislopen.

Tot slot sluit de heer Delva zich aan bij de opmerking van mevrouw Brusseel over de (ex-) gedetineerden. Vlaanderen beschikt met vzw De Rode Antraciet over een goed instrument. Zij willen hun werking ook uitbreiden in de Brusselse gevangenissen, maar dat lukt jammer genoeg niet altijd.

De heer *Willy Segers* vindt het geheel van maatregelen die de minister in haar toelichting opsomde, indrukwekkend. Reeds tijdens het debat over de armoedebestrijding in Brussel in de plenaire vergadering van 13 oktober 2010 heeft hij dat bevestigd. Zelfs als er slechts een deel van de 194 acties zou worden gerealiseerd, dan wordt er al een stap voorwaarts gezet. Vraag blijft hoe die acties concreet vertaald worden naar Brussel. Elementen van de problematiek werden reeds door vorige sprekers aangegeven: gemeentelijke situaties enzovoort.

Spreker concentreert zich verder op de aandachtspunten die de N-VA-fractie in Brussel aangepakt wil zien. De jeugdwerkloosheid staat daarbij voorop, met daarbij aansluitend onderwijs en opleiding. Naar aanleiding van de bekendmaking van de armoedecijfers begin oktober hebben het stadslaboratorium JES en het Brussels Observatorium voor de Werkgelegenheid vernietigende uitspraken gedaan, die nergens zijn tegengesproken, omtrent het niveau van het onderwijs in de Brusselse scholen. Is hier een taak weggelegd voor de Nederlandstalige scholen of zijn de problemen veeleer gesitueerd in het Franstalig onderwijs? Het moet hoe dan ook gezamenlijk bekeken worden, meent het lid.

Een ander punt is het activeringsbeleid. Een knelpunt is de arbeidsbemiddeling zoals die wordt aangepakt door Actiris (Brusselse gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling). Het is hallucinant te horen dat slechts een op vijf van de langdurig werklozen om de vijf jaar gecontacteerd wordt door Actiris. Daar moet iets aan gedaan worden.

Een derde punt is de talenkennis. Van alle werklozen in Brussel is 90 procent eentalig Franstalig. Ook daar moet duidelijk aan gewerkt worden.

Het hele actieplan armoede krijgt de steun van de N-VA-fractie, maar de focus moet vooral op arbeid liggen, stelt de heer Segers. De beste garantie voor een leven zonder armoede is een inkomen uit bij voorkeur arbeid. Dat is het belangrijkste actiepunt.

In die context is het lid verheugd over het protocol en de samenwerking tussen de verschillende kabinetten. N-VA steunt dit maar heeft zijn bedenkingen. Waar het schoentje knelt, ligt niet in handen van de Vlaamse Gemeenschap. Het lid is benieuwd hoe het zal verlopen. Hij sluit zich aan bij de vraag van mevrouw De Vits hoe de commissie verder op de hoogte gehouden zal worden. Deze materie vraagt meer aandacht dan een jaarlijkse rapportering.

Mevrouw *Yamila Idrissi* spreekt van een indrukwekkend plan. Spreekster is verheugd over de specifieke aandacht voor Brussel. Vorige spreker vroeg zich af hoe dit concreet voor Brussel wordt vertaald. Men moet dit in het juiste kader plaatsen. De problemen in Brussel zijn zo schrijnend dat men dit vanuit Vlaanderen niet helemaal kan oplossen. Vlaanderen kan wel een bijdrage leveren. Een radicalere aanpak vergt een institutionele hervorming. Als gemeenten weigeren mee te werken, dan loopt men vast. Men moet proberen tot een interne staatshervorming te komen in het belang van vooral de jonge, arme en kansloze Brusselaar.

Spreekster is verheugd over de focus op kinder- en jongerenarmoede. Die aanpak is essentieel als men de vicieuze cirkel wil doorbreken. Zeker voor Brussel dat met de bevolkingsboom een zeer jonge bevolking heeft. Het gaat om een win-winsituatie. Vlaanderen en Brussel kunnen van elkaar leren. Als de jonge bevolking van Brussel geen toekomst krijgt, zal Vlaanderen problemen krijgen. Vlaanderen zal op korte termijn een tekort krijgen aan arbeidskrachten. Zoals collega Segers zei, is de aanpak van de jongerenwerkloosheid de wissel op de toekomst. Actiris valt onder de bevoegdheid van Brussels minister Benoît Cerehxe bevoegd voor Tewerkstelling. Wat Vlaanderen wel kan doen is het reeds zes jaar oude samenwerkingsakkoord rond opleiding hernieuwen en maatregelen opnemen om de jongerenwerkloosheid terug te dringen. Zal de minister bij haar collega Muyters aandringen op een hernieuwing van dat samenwerkingakkoord?

Armoedebestrijding is een bevoegdheid van alle ministers van de Vlaamse Regering, zegt mevrouw Idrissi. Als voorbeeld haalt ze het mobiliteitsbeleid aan dat onder de bevoegdheid van minister Hilde Crevits valt. Als een Brusselaar wil gaan werken in Vlaams-Brabant, moet hij er wel geraken.

Het lid is voorts verheugd over het opzetten van een permanent overleg via de IKW's. Komen gewestbevoegdheden daar ook aan bod? Spreekster denkt bijvoorbeeld aan huisvesting. Is de Federale Regering vertegenwoordigd in de IKW? Dat is bijvoorbeeld van belang voor problemen rond het leefloon.

60 procent van de eenoudergezinnen in Brussel zijn afhankelijk van een inkomen niet uit arbeid, in Vlaanderen is dat 6 procent. Om uit de armoede te blijven is het belangrijk dat die ouders kunnen gaan werken, maar dan is het cruciaal dat ze kinderopvang vinden. Het lid is verheugd dat Vlaams minister voor Gezin Jo Vandeurzen een aanzienlijk aantal plaatsen in de kinderopvang zal creëren, vooral voor gezinnen in een kwetsbare positie. Die piste moet verder bewandeld worden, zeker als men de vicieuze cirkel van kinderarmoede wil doorbreken.

Gekleurde armoede is in het actieplan een belangrijk punt. Mevrouw Yamila Idrissi vraagt welke aandachtspunten de minister specifiek voor Brussel naar voren schuift. Met de jongerenwerkloosheid en de kinderarmoede zit men sowieso in de gekleurde armoede.

Antwoord van minister Lieten

In verband met de kostenbeheersing in het onderwijs wijst de *minister* erop dat de maximumfactuur momenteel wordt geëvalueerd. Ook (een eventuele uitbreiding van) het aanbod Brede School wordt bekeken. De ouderparticipatie in het onderwijs is cruciaal. De minister wil daar meer op inzetten, al vanaf de geboorte van het kind. De minister zegt nu de evaluatie van de maximumfactuur te willen afwachten en dan het aanbod van culturele activiteiten te bekijken.

Om de schooluitval tegen te gaan zal worden ingezet op gezins- en opvoedingsondersteuning. Dat staat vooraan in het actieplan.

Over het bedrijfsleven en duurzame jobs wordt overleg gepleegd binnen het Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité (VESOC). Daar wordt dit opgevolgd.

De automatische toekenning van rechten wordt geconfronteerd met een ingewikkeld kluwen van processen bij verschillende administraties en verschillende databanken. Het dossier zit momenteel vast bij de FOD Financiën. Er wordt aan gewerkt om dit vlot te krijgen. De hele Vlaamse Regering is vragende partij voor de automatische toekenning van rechten want het zal de dienstverlening enorm verbeteren.

Wat de kinderopvang betreft zegt de minister dat collega-minister Jo Vandeurzen bezig is met een screening van de cijfers. Hij zal binnenkort de juiste toedracht kunnen meedelen.

Hoe worden de steden betrokken? De steden worden zeker betrokken bij het kinderarmoedeplan. De provinciale rondes worden zo georganiseerd om de lokale besturen en OCMW's te betrekken bij de aanpak van kinderarmoede. In het kader van de interne staatshervorming werd een specifieke doelstelling ingeschreven om de steden te versterken, om op een geïntegreerde manier rond armoede te werken, stad en OCMW samen.

Mevrouw Ann Brusseeel vraagt of het ook over Brussel gaat. De *minister* antwoordt dat Vlaams-Brabant meegenomen wordt, niet specifiek Brussel.

De minister onderstreept voorts het belang van de permanente basis van de interfederale IKW. Zowel het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest als de federale overheid zijn betrokken. De minister heeft daar sterk op aangedrongen. Anders zou er geen sprake zijn van een geïntegreerd, complementaire beleid rond armoede.

Wat het overleg met de Brusselse Regering zelf betreft heeft de minister aan de Brusselse ministers Brigitte Grouwels en Eveline Huytebroeck gevraagd om de IKW nog voor het reces bijeen te laten komen. Het gemeenschappelijk armoedeplan zal er besproken worden.

De interfederale IKW armoede is reeds bijeengekomen en zal inzoomen op kinderarmoede. De ervaringen van de verschillende regio's zullen worden uitgewisseld. Dat gebeurt op initiatief van federaal minister Philippe Courard bevoegd voor Armoedebestrijding die de leiding neemt. Ook de problematiek van de dak- en thuisloosheid staat op de agenda.

In de Brusselse armoede-IKW kunnen inderdaad enkel gemeenschapsbevoegdheden aan bod komen. Huisvesting bijvoorbeeld kan wel besproken worden op de interfederale IKW.

De armoedetoets zal voor het eerst proefdraaien in het najaar op het ontwerp van decreet sociaal beleid. Daarin zit ook de kindpremie vervat.

De vragen over het ontbreken van een Bloso-centrum in Brussel en over de werking voor (ex-)gedetineerden in Brussel zal de minister doorgeven aan haar bevoegde collega's.

De toepassing van de Brusselnorm zal moeten blijken uit de begrotingsopmaak 2012, namelijk uit de bijkomende toelichting die bij de verschillende deelbegrotingen zal worden opgenomen. Als de middelen voor armoede duidelijk opgenomen zullen zijn, zal ook de toepassing van de Brusselnorm kunnen worden nagegaan. De Brusseltoets zal worden geagendeerd op het overleg in de IKW Brussel.

De samenwerking met de VGC op kabinetsniveau verloopt goed. Binnen de Vlaamse Regering wordt overleg gepleegd met verschillende ministers. Op administratief niveau is er horizontaal armoedeoverleg met alle departementen en agentschappen. Ter voorbereiding van de rapportering heeft de minister ook zelf overleg gepleegd met alle ministers om de voortgang te bespreken. Er is veelvuldig overleg tussen de verschillende kabinetten rond de opvolging van de acties. Het kabinet van de minister is daarbij de voortrekker.

Minister Lieten was niet op de hoogte van het feit dat het Steunpunt Vakantieparticipatie slechts in één Brusselse gemeente op medewerking kan rekenen. Ze neemt dit mee en zal het aan collega Bourgeois bevoegd voor Toerisme doorgeven.

De bestrijding van de jeugdwerkloosheid is vanzelfsprekend cruciaal in de strijd tegen armoede, beaamt de minister. De activering door Actiris zou inderdaad beter kunnen. Dat is een aandachtspunt dat in het samenwerkingsakkoord verdiept kan worden.

De talenkennis van werkzoekenden is uiteraard heel belangrijk bij het vinden van werk. Het onderwijs speelt hierin een belangrijke rol. Schooluitval moet absoluut tegengegaan worden. Met de werk/welzijnstrajecten is het de bedoeling oplossingen te vinden voor die specifieke doelgroep.

Vlaanderen kan uiteraard maar een stukje van de puzzel leggen in Brussel. De minister hoopt wel dat uit de rapportering duidelijk is dat Vlaanderen zich niet wegstoep, integendeel. De minister werkt heel hard aan overleg. De kritieke situatie in Brussel vergt de bijdrage van iedereen. Een bestuurlijke hefboom zou inderdaad meer vooruitgang kunnen boeken. Zeker en vast zijn er inzake uitwisseling van tewerkstelling in Vlaanderen veel mogelijkheden, maar ook met Wallonië waar het taalprobleem minder een probleem zou

mogen zijn. Maar ook daar is er een grote kloof te overbruggen. De minister is zeker zelf vragende partij voor een samenwerkingsakkoord over tewerkstelling. Ze dringt bij haar collega aan om daarin vooruit te gaan.

Het jaarboek gekleurde armoede, met wetenschappelijke bijdragen, is in volle voorbereiding en wordt in september gepresenteerd. Dan start ook meteen het overleg over gekleurde armoede. Het thema kinderarmoede wordt in het najaar afgesloten, met maatregelen op de verschillende beleidsdomeinen. Dan kan de aandacht volop gaan naar gekleurde armoede. Het betreft inderdaad een heel grote uitdaging. Niet alleen in Brussel, maar ook in Vlaanderen is kinderarmoede vooral gesitueerd in gezinnen waar ten minste een van de ouders allochtoon is. Naast de academische inbreng worden er ook aan het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen aanbevelingen inzake gekleurde armoede gevraagd tegen het najaar. Met die aanbevelingen en de wetenschappelijke inbreng kan het beleid dan aan de slag.

Repliek van de leden met antwoord van de minister

De heer *Paul Delva* veronderstelt dat de minister de Brusselnorm (de 5 procentnorm) voor armoedebestrijding wenst te halen en samen met haar collega's vorm wil geven aan hetgeen in het regeerakkoord staat omtrent de Brusselnorm. Hij hoopt dat de minister dit als coördinerend minister op zich neemt.

De minister zei voorts dat ze de Brusseltoets zou bespreken met de Brusselse ministers Grouwels en Huytebroeck. Dat is nuttig, maar volgens het lid is er echter in eerste instantie bewustwording nodig binnen de Vlaamse administratie en kabinetten zelf.

Mevrouw *Ann Brusseel* sluit zich aan bij hetgeen mevrouw Idrissi zei over mobiliteit. Voka (Vlaams Netwerk van Ondernemingen) wijst ook op de gebrekkige aansluiting met de Vlaamse Rand. Het zijn net de niet-kapitaalkrachtigen die een beroep moeten kunnen doen op het openbaar vervoer. Het lid betreurt dat het Gewestelijk Expresnet (GEN) op bepaalde plaatsen tegengehouden wordt en onderhevig is aan het nimbysyndroom. De realisatie van het GEN moet hoog op de politieke agenda staan. Een goede samenwerking tussen MIVB, TEC en De Lijn zou ook al voor oplossingen kunnen zorgen. Het is absurd dat de MIVB stopt aan de grens van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Dat is in geen enkele andere Europese grootstad denkbaar. De armen zijn het eerst de dupe van slecht georganiseerd openbaar vervoer.

Spreekster hoopt verder dat de minister in overleg treedt met haar collega Smet voor Onderwijs. De evaluatie van de maximumfactuur laat reeds heel lang op zich wachten. Spoedig resultaat is gewenst.

In verband met de opvolging van het thema armoedebestrijding in de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand wijst de heer *Mark Demesmaeker*, voorzitter, erop dat de commissie daar zelf over beslist. De commissie kan de minister uitnodigen wanneer ze dat wenst.

Mevrouw *Yamila Idrissi* merkt op dat niet enkel het nimbysyndroom speelt maar soms ook het 'struisvogelsyndroom', namelijk dat sommige politici zich verschuilen achter anderen. Elk moet zijn verantwoordelijkheid opnemen binnen zijn bevoegdheidsdomein. Het lid hoopt dat de collega's van de minister zich bewust zijn van hetgeen zij kunnen bijdragen. Als coördinerend minister is het de taak van de minister om haar collega's aan te sporen.

Wat mobiliteit betreft merkt minister *Ingrid Lieten* op dat zowel vorige als deze zittingsperiode hard gewerkt wordt aan de openbaarvervoerverbindingen tussen Vlaanderen en Brussel. De Lijn houdt eraan om de bussen tot in Brussel te laten rijden. De mobiliteits-

plannen voor de luchthaven, Brussel en de Vlaamse Rand, hebben tot doel de woonwerk-mobiliteit beter te organiseren. Dat is een aandachtspunt waar zeker verder op ingezet wordt.

Mark DEMESMAEKER,
voorzitter

Yamila IDRISSE,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

Bloso	Agentschap voor de Bevordering van de Lichamelijke Ontwikkeling, de Sport en de Openluchtrecreatie
CAW	centrum algemeen welzijnswerk
FOD	Federale Overheidsdienst
GEN	Gewestelijk Expresnet
(P)IKW	(permanente) interkabinettenwerkgroep
IMC	Interministeriële Conferentie
MIVB	Maatschappij voor het Intercommunaal Vervoer te Brussel
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
(H)(P)PAO	(Horizontaal) (Verticaal) Permanent Armoedeoverleg
SAW	Steunpunt Algemeen Welzijnswerk
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SMART	specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdsgebonden
TAO	Team voor advies en ondersteuning
TEC	Transport en Commun
VAPA	Vlaams Actieplan Armoedebestrijding
VESOC	Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie
ViA	Vlaanderen in Actie
Voka	Vlaams netwerk van ondernemingen
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
VWAWN	Vereniging waar armen het woord nemen